

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lutego 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Igor Zgoliński
SSN Ryszard Witkowski

w sprawie **Z.M.**

skazanej z art. 178a § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 11 lutego 2025 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na niekorzyść skazanej

od prawomocnego wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 2 września 2024 r., sygn. akt IV K 535/24

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Ryszard Witkowski Zbigniew Kapiński Igor Zgoliński

UZASADNIENIE

Z.M. została skazana wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 2 września 2024 r., sygn. akt IV K 535/24 (omyłkowo wskazana w wyroku nakazowym sygn. akt IV K 534/24), za czyn z art. 178a § 1 k.k., na karę 1 roku ograniczenia wolności w formie nieopłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Na podstawie art. 43a § 2 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k. orzeczono wobec skazanej świadczenie pieniężne na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości 5000 zł, zaś na podstawie art. 44b § 1 i § 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 w zw. z § 1 k.k. przepadek równowartości pojazdu prowadzonego przez skazaną w dniu 16 czerwca 2024 r., będąc w stanie nietrzeźwości wyrażającym się w stężeniu alkoholu etylowego równym 1,11 mg na 1 dm³ wydychanego powietrza, tj. pojazdu marki O. o numerze rejestracyjnym (...). Sąd orzekł również o kosztach sądowych, zwalniając skazaną od ich ponoszenia.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron, stając się orzeczeniem prawomocnym z dniem 24 września 2024 r.

Kasację od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi z dnia 2 września 2024 r., sygn. akt IV K 535/24, na niekorzyść skazanej wniósł Prokurator Generalny. Zaskarżając wyrok ten w całości, Skarżący sformułował zarzut rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa procesowego i materialnego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k. w zw. z art. 502 § 2 k.p.k., art. 44b § 2 k.k. w zw. z art. 178a § 5 k.k. oraz art. 502 § 2 k.p.k. w zw. z art. 42 § 2 k.k., polegające na:

- nieuzasadnionym przyjęciu, że zostały spełnione wszystkie warunki uzasadniające wydanie wyroku nakazowego, wskazane w treści art. 500 § 1 i 3 k.p.k., umożliwiające prawidłowe rozstrzygnięcie w przedmiocie obligatoryjnego przypadku równowartości pojazdu mechanicznego prowadzonego w ruchu lądowym przez sprawcę występkę z art. 178a § 1 k.k., znajdującego się w stanie nietrzeźwości wyższym niż 0,75 mg alkoholu etylowego na 1 dm³ wydychanego powietrza, o którym mowa w art. 178a § 5 k.k. w sytuacji, gdy zebrane w toku dochodzenia dowody nie pozwalały na ustalenie, zgodnie z treścią art. 44b § 2 k.k., wartości pojazdu mechanicznego, którym w chwili zdarzenia poruszała się oskarżona Z. M., a tym samym brak było podstaw do przyjęcia, że zebrany w postępowaniu przygotowawczym materiał

dowodowy nie wymaga uzupełnienia, a ustalone okoliczności czynu zarzucanego oskarżonej nie budzą wątpliwości, co umożliwiłoby procedowanie w trybie postępowania nakazowego, co w konsekwencji doprowadziło do rażącej i mającej istotny wpływ na treść wyroku obrazy prawa materialnego art. 178a § 5 k.k. w zw. z art. 44b § 2 k.k. poprzez brak wskazania kwoty mającej stanowić przedmiot przepadku, w następstwie czego obecnie nie jest możliwe wykonanie tak określonego środka karnego;

- zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonej Z.M. środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów określonego rodzaju na okres nie krótszy niż 3 lata (do lat 15), w sytuacji gdy w świetle treści art. 42 § 2 k.k. orzeczenie takiego środka w odniesieniu do sprawcy występku z art. 178a § 1 k.k. jest obligatoryjne, co ostatecznie skutkowało rażąco obrażając ww. przepisów prawa materialnego i miało istotny wpływ na treść wyroku, albowiem oskarżona uniknęła obligatoryjnej dolegliwości karnej, wynikającej z ustalonego w prawidłowy sposób jej zachowania, realizującego ustawowe znamiona czynu z art. 178a § 1 k.k.

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieście w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest oczywiście zasadna, co pozwoliło na jej rozpoznanie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Zgodnie z art. 500 § 1 k.p.k. „w sprawach, w których prowadzono dochodzenie, uznając na podstawie zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne, sąd może w wypadkach pozwalających na orzeczenie kary ograniczenia wolności lub grzywny wydać wyrok nakazowy”. Z treści zaś § 3 wskazanego przepisu wynika, że „sąd może wydać wyrok nakazowy, jeżeli na podstawie zebranych dowodów okoliczności czynu i wina oskarżonego nie budzą wątpliwości”.

Pojęcie braku wątpliwości oznacza, że przeprowadzone w toku postępowania wyjaśniającego dowody w sposób jednoznaczny potwierdzają sprawstwo danego czynu oraz winę oskarżonego. Zapatrywanie to wielokrotnie znalazło wyraz w orzecznictwie Sądu Najwyższego, w którym podkreślono także, że chodzi o

uwzględnienie wszystkich dowodów, na podstawie których skierowano do sądu akt oskarżenia. Trafne też jest przyjęcie, że procedowane na posiedzeniu w trybie nakazowym mogą być jedynie te najbardziej oczywiste sprawy, a więc zawierające materiał dowodowy nie budzący żadnych wątpliwości. Inaczej bowiem orzekanie w omawianym trybie nie jest dopuszczalne i skutkuje obowiązkiem sądu rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych – na rozprawie głównej (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z: 10 lutego 2022 r., II KK 441/21, 22 czerwca 2016 r., III KK 198/16, 23 września 2009 r., IV KK 60/09).

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że w przedmiotowej sprawie przesłanka orzekania w trybie nakazowym nie wystąpiła. Wskazuje na to brak możliwości ustalenia w oparciu o materiał dowodowy, którym dysponował Sąd *meriti*, wartości pojazdu mechanicznego prowadzonego przez skazaną w chwili zdarzenia, co w konsekwencji powinno skutkować uzupełnieniem tego materiału w odpowiednim zakresie na zasadach ogólnych. Trafnie bowiem Prokurator Generalny wywodzi, że w chwili popełnienia przez skazaną czynu obowiązywał przepis art. 178a § 5 k.k., nakładający na sąd obowiązek orzeczenia przepadku równowartości pojazdu mechanicznego prowadzonego w ruchu lądowym przez sprawcę występkę z art. 178a § 1 k.k., znajdującego się w stanie nietrzeźwości wyższym niż 0,75 mg alkoholu etylowego na 1 dm³ wydychanego powietrza. Skazana w chwili popełnienia przypisanego jej czynu z art. 178a § 1 k.k. znajdowała się w stanie nietrzeźwości wyrażającym się w stężeniu alkoholu etylowego równym 1,11 mg na 1 dm³. W tych okolicznościach sprawy jako obligatoryjne było więc orzeczenie na podstawie art. 44b § 2 k.k. przepadku równowartości pojazdu mechanicznego, którego wartość powinna wynikać z zebranego w sprawie materiału dowodowego. Tymczasem przedstawione z aktem oskarżenia dowody, jak już wcześniej wspomniano, nie pozwalały na dokonanie ustalenia wartości rzeczzonego pojazdu mechanicznego. Objęty postępowaniem materiał dowodowy nie dawał również podstaw do ustalenia właściciela pojazdu, którym poruszała się w stanie nietrzeźwości skazana. Z akt sprawy, przede wszystkim z notatki urzędowej i oświadczenia załączonego do protokołu przesłuchania skazanej wynika, że nie jest ona właścicielem tego pojazdu. Jedyna informacja w tym przedmiocie znajduje się w załączniku adresowym do akt sprawy, w którym jako właściciel pojazdu figuruje ojciec skazanej – J.M.. Wobec

powyższego, Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi na podstawie zebranego w postępowaniu przygotowawczym materiału dowodowego powinien uznać, że w przedmiotowej sprawie przeprowadzenie rozprawy jest konieczne. Rozstrzygnięcie zatem przez Sąd *meriti* o przepadku równowartości pojazdu prowadzonego przez skazaną bez dokonania ustalenia właściciela pojazdu oraz zweryfikowania i wskazania wartości tego pojazdu, na podstawie której Sąd orzeka przepadek równowartości pojazdu, stanowi o rażącym i mającym istotny wpływ na treść wyroku naruszeniu prawa procesowego, tj. art. 500 § 1 i 3 k.p.k., a w konsekwencji również prawa materialnego, tj. art. 178a § 5 k.k. w zw. z art. 44b § 2 k.k.

Poza wszelkimi wątpliwościami pozostaje również to, że sąd zobowiązany jest do orzeczenia zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w przypadku skazania za przestępstwo określone w art. 178a § 1 k.k. Zgodnie z art. 42 § 2 k.k. zakaz ten musi być nałożony na okres nie krótszy niż 3 lata, a nie dłuższy niż 15 lat. Obowiązkowe orzeczenie tego zakazu wynika z faktu, że prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Zgodzić się również należy z przytoczonym przez Skarżącego stanowiskiem Sądu Najwyższego, że *ratio legis* zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych stanowi wykluczenie z ruchu drogowego takich kierowców, którzy wykazali, że zagrażają bezpieczeństwu w komunikacji (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2009 r., II KK 269/08). W tej sytuacji, kierując się powyższymi racjami, brak orzeczenia wobec skazanej obligatoryjnego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres co najmniej 3 lat, stanowi o rażącym naruszeniu prawa karnego materialnego, tj. art. 42 § 2 k.k. w zw. z art. 178a § 1 k.k.

W końcowych uwagach warto również odnieść się do afirmowanego przez Skarżącego zarzutu naruszenia art. 502 § 2 k.p.k., zgodnie z którym sąd obok kary określonej w § 1 wskazanego przepisu może, w wypadkach przewidzianych w ustawie, orzec środek karny, przepadek lub środek kompensacyjny. Mimo fakultatywnego brzmienia powołanego przepisu, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażono słuszny pogląd, że w wyroku nakazowym sąd obligatoryjnie orzeka środek karny, gdy ustawa tak stanowi (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 13 lutego 2019 r., V KK 23/18). W realiach przedmiotowej sprawy, Sąd *meriti* zobowiązany był bez

wątpienia do orzeczenia wspomnianego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres co najmniej 3 lat, wszakże rozstrzygnięcie w tym przedmiocie powinno zapaść po przeprowadzeniu postępowania w trybie zwyczajnym.

W rezultacie stwierdzenia rażących naruszeń prawa karnego procesowego oraz materialnego, mających istotny wpływ na treść wyroku, o których mowa powyżej, zaskarżony wyrok należało uchylić, a sprawę przekazać Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi do ponownego rozpoznania.

Rozpoznając sprawę po raz kolejny Sąd ten przeprowadzi postępowanie dowodowe na zasadach ogólnych, a następnie wyda stosowne rozstrzygnięcie z uwzględnieniem wyżej przedstawionych rozważań.

Mając powyższe na względzie Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

Ryszard Witkowski

Zbigniew Kapiński

Igor Zgoliński

[WB]

r.g.